

Секція 1. Загальна педагогіка та історія педагогіки
Моргай Л. А., аспірант кафедри соціальної
педагогіки та соціальної роботи
*Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини
м. Умань, Україна*

НИКИФОР ГРИГОРІЙ ТА ЙОГО РОЛЬ У ЗАСНУВАННІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДСЬКОГО КОМІТЕТУ

Никифор Григорій – видатний педагог, історик і громадський діяч України. На початку століття працював учителем історії, розробляв нові підходи до вивчення історії в початковій школі. В роки визвольних змагань українського народу – член Центральної Ради, міністр освіти в уряді Української Народної Республіки. Враховуючи політичну ситуацію в Україні після поразки революції 1917-1921 рр. він був змушений емігрувати до Чехословаччини. В еміграції Н. Григорій знайомиться з українською інтелігенцією, яка змушена була за кордоном відстоювати права українських громадян[1].

Особливо актуальним вважаємо вивчення діяльності Українського Громадського Комітету в Чехословаччині, та діяльність комітету Н. Григорієва.

Саме завдяки зусиллям М. Шаповала та Н. Григорієва 7 липня 1921 р. було створено Український Громадський Комітет, який був спрямований для захисту українських громадян, що перебували у Чехословацькій Соціалістичній Республіці [2].

Метою Українського Громадського Комітету було «...дати можливість численним жертвам національної катастрофи (українським емігрантам) приєднатися до культурного життя Чехословаччини, здобути освіту і знання,

необхідні для майбутньої їх роботи на користь українського народу» [3, с. 30].

Про стан українських емігрантів Н. Григоріїв згадує: «...голова УГК М. Ю. Шаповал 30 серпня представив Міністерству закордонних справ меморандум з приводу допомоги українським студентам, кількість яких у Чехії налічується до 700 осіб. Становище студентства є крайні критичне. Більш як $\frac{3}{4}$ студентів не мають жодних засобів для існування. Між студентством поширюється туберкульоз. Міністр В. Гірса дуже швидко відреагував стосовно цієї справи і обіцяв негайно внести питання про це до Уряду. Разом з тим він висловився, що найліпше було б негайно zorganizувати український студентський гурток. Місто Прага могло б дати шматок землі, а будівлі можна було б перенести з табору Хоцен. Уряд надасть усі потрібні матеріали, закличе чеських робітників, але також і всі українські студенти мають взяти активу участь над цією задачею. Незабаром дійсна і надійна допомога стане фактом» [5, арк. 10].

Силами Українського Громадського Комітету створюється: Українська Господарська Академія у Подебрадах (травень 1922 р.), яка розпочала роботу навесні 1922 р. УГА була приватною високошкільною організацією політехнічного типу, як по своїм завданням так і по складу вона була українською високою школою.

Серед повсякденної організаторської, партійної та редакційної роботи найбільше уваги Н. Григоріїв приділяв науковій роботі. В Академії педагог крім нормативних курсів, майже кожного дня читав додаткові лекції. Зокрема у 1922 році він прочитав три двогодинних лекції з історії Чехії, у них він звертав увагу на головні моменти державного і громадського життя народів тогочасної Чехословацької Республіки та на прагнення їх до національно-державної волі [1, с. 134]. Н. Григоріїв, як один з її засновків, член Організаційної комісії, головними завданнями УГА вважав:

– дати освіту українською мовою українській молоді;

– покласти перший камінь українського реального „високошкільного будівництва”;

– продемонструвати в Європі українські прагнення і здібності до культури;

– виховати українських фахівців-патріотів у різних галузях державно-громадського життя для успішного продовження визвольної боротьби [4, с. 124].

Завдяки УГК створюється Український Високий Педагогічний Інститут ім. М. Драгоманова в Празі у 1923 р.

Отже, постать Н. Григорієва відноситься до плеяди представників просвітництва ХХ століття, які змушені були емігрувати за кордон, щоб там займатися своєю професійною діяльністю. Вагомий внесок Н. Григорієв зробив у розвиток Українського Громадського Комітету, який постав не лише, як перша українська вища господарська школа за кордоном, а як один з найбільших у світі центрів української освіти й науково-дослідної роботи

Література:

1. Бевз Т. Н. Я. Григорієв – політик і вчений: монографія / Т. А. Бевз. К. : ІММБ, 2003. – 284 с.

2. Бевз Т. Українська еміграція у контексті політики коренізації. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.ipiend.gov.ua/uploads/nz/nz_29/bevz_ukrainska.pdf.

3. Віднянський С. В. Культурно-освітня і наукова діяльність української еміграції в Чехо-Словаччині: Український вільний університет (1921-1945 рр.) / С. В. Вільний – Київ, 1994. – 83 с.

4. Сухобокова О. О. Громадсько-політична та культурно-просвітницька діяльність Н.Я.Григорієва (1883 – 1953 рр.). – Дисертація / О. О. Сухобокова.

5. ЦДАВО України. Ф. 4013. – Оп. 3. – Спр. 3. Статті про стан української еміграції в Польщі та Ченстохів. – 17 арк.